

EED Factsheet keurmerk: Green Key met PLUS module voor Hotels en Bungalowparken

Versie 23 mei 2018.

Samenvatting

Deze factsheet maakt onderdeel uit van een reeks. In iedere factsheet uit deze reeks wordt aangegeven in hoeverre het betreffende keurmerk voldoet aan de EED-criteria van een energieaudit. Hier wordt bedoeld de vierjaarlijkse audit die wordt opgelegd aan grote ondernemingen door artikel 8 van het Energy Efficiency Directive (EED, 2012/27/EU van 25 oktober 2012) en de ministeriële regeling IENM/BSK-2015/103340 van 10 juli 2015.

In één oogopslag:

- groen: voldoet aan de criteria van EED.
- wit: het EED-criterium valt niet onder het keurmerk, maar gezien de aard van de ondernemingen waarop het keurmerk is gericht, is dat criterium niet relevant.
- geel: voldoet deels aan de criteria van EED, of voldoet vanaf een bepaald niveau van het keurmerk aan de criteria. In § 4 wordt advies gegeven hoe daarmee om te gaan.
- rood: voldoet niet aan de criteria van een EED-audit.

Green Key met Plus module voldoet aan de volgende criteria:

- Het keurmerk omvat een energie-audit.
- Het keurmerk wordt gecontroleerd door een onafhankelijke partij.
- Het keurmerk omvat een audit voor utilities, gebouwen en transport
- Er is een opgave van energieverbruiken.
- De audit omvat verbruiksprofielen.
- De audit omvat alle energiedragers.
- Het auditverslag bevat een overzicht van besparingsmaatregelen.
- De audit bevat een plan voor de uitvoering van maatregelen.
- Er vindt borging van het keurmerk plaats.

Green Key met Plus module voldoet deels of niet aan de volgende criteria:

- Het keurmerk omvat geen audit voor productieprocessen.
- De audit omvat geen belastingprofielen.
- De levenscyclusmethode voor rentabiliteit wordt soms toegepast.

Samenvatting oordeel en advies:

Green Key met Plus module niveau brons: acceptabel als invulling van de EED-auditplicht.
Green Key met Plus module niveau zilver: acceptabel als invulling van de EED-auditplicht.
Green Key met Plus module niveau goud: acceptabel als invulling van de EED-auditplicht.

Advies:

Het advies aan het Bevoegd Gezag is Green Key met EED Plus module volledig te accepteren als invulling van de EED-auditplicht.

Zie § 4 voor details van de beoordeling en het advies aan het bevoegd gezag.

Het keurmerk Green Key zonder Plus module (zie betreffende EED-factsheets) geldt als invulling van de auditplicht (met aanvullingen) tot 5 december 2019.

§ 1 – Introductie en gebruik factsheet

Deze factsheet maakt onderdeel uit van een reeks. In iedere factsheet uit deze reeks wordt aangegeven in hoeverre het betreffende keurmerk voldoet aan de EED-criteria van een energieaudit. Hier wordt bedoeld de vierjaarlijkse audit die wordt opgelegd aan grote ondernemingen door artikel 8 van het Energy Efficiency Directive (EED, 2012/27/EU van 25 oktober 2012) en de ministeriële regeling IENM/BSK-2015/103340 van 10 juli 2015.

Deze aanbevelingen zijn richtinggevend voor het bevoegd gezag en hebben geen juridische status. Bevoegd gezag wordt echter wel sterk aangeraden het advies op te volgen om zodoende een gelijke aanpak overal in Nederland te creëren. Dan wordt een duidelijke lijn ten aanzien van een keurmerk gevolgd. Dit geeft uniformiteit in de uitvoering waarmee de uitvoeringslasten voor de EED-richtlijn worden gereduceerd en het bedrijfsleven wordt aangemoedigd om op structurele wijze aan energiebesparing en duurzaamheid te werken door het gebruiken van een gecertificeerd keurmerk dat toegesneden is op hun bedrijfstak.

Het gaat bij deze reeks factsheets om keurmerken die een certificaat afgeven en in ieder geval een energieaudit omvatten. De factsheet geeft aan op welke punten het keurmerk wel of niet in voldoende mate voldoet aan de EED-criteria. Als extra werkzaamheden nodig zijn om te voldoen aan de EED-criteria dan is aangegeven hoe dit het beste kan. De factsheet geeft zo een beoordeling van het keurmerk in het licht van de EED-criteria en aanbevelingen aan bevoegd gezag en certificaathouders over aanvullende werkzaamheden.

Als een bedrijf in het bezit is van een keurmerk dat invulling geeft aan de EED-energie audit, stuurt het bedrijf een kopie van het certificaat aan het bevoegd gezag op en verzoekt het bevoegd gezag het keurmerk te honoreren als invulling van de EED-audit. Er kan daarbij verwezen worden naar de betreffende factsheets.

Het keurmerkcertificaat, de energiebalans, de lijst met energiebesparende maatregelen en een eventueel plan van aanpak zijn bij de onderneming desgewenst opvraagbaar door het bevoegd gezag.

Keurmerkbeheerders kunnen de factsheet gebruiken om naar aanleiding van de bevindingen een keurmerk aan te passen. De factsheet zal geactualiseerd worden na relevante en substantiële aanpassingen.

Leeswijzer: § 2 geeft een korte beschrijving van het keurmerk en het toepassingsgebied. § 3 geeft detailinformatie over elk EED-criterium en de mate waarin het keurmerk daaraan voldoet. § 4 geeft het oordeel. § 5 bevat contactgegevens en referenties.

Links naar de factsheets op de website van RVO worden op de volgende websites gepubliceerd <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/energie-besparen/europese-energie-efficiency-richtlijn-eed/energie-audit-eed/keurmerk>
www.omgevingsdienst.nl

§ 2 - Inleiding Green Key inclusief Plus-module

Green Key is een keurmerk voor de recreatie- en vrijetijdsbranche. Het is een programma van de Foundation for Environmental Education (FEE) met het hoofdkantoor in Denemarken. FEEN is de Nederlandse afdeling van FEE. In Nederland wordt het Green Key programma uitgevoerd door Stichting KMKV: Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit. Het geheel wordt bewaakt door het International Steering Committee Green Key. In Nederland is Green Key niet geaccrediteerd.

Er zijn verscheidene sectoren waarvoor een Green Key keurmerk bestaat, namelijk:

- Green Key toeristische locaties
- Green Key zakelijke locaties.

Elk van deze sectoren heeft nog een fijne onderverdeling met meer dan 15 subsectoren. Elke subsector heeft zijn eigen handleiding. Eén daarvan is Green Key Hotel een andere is Green Key Bungalowparken. Deze factsheet heeft betrekking op Green Key voor Hotels en Bungalowparken. Zie www.greenkey.nl/criteria.

Er zijn 3 niveaus van het keurmerk:

- brons
- zilver
- goud.

Het keurmerk kent verplichte en optionele normen. Voor alle niveaus (brons, zilver of goud) moeten alle verplichte normen worden geïmplementeerd. Voor brons moeten daarnaast 25 optionele normen worden ingevoerd, voor zilver 33 en voor goud 41. De normen hebben betrekking op de 12 categorieën binnen het keurmerk, waarvan, relevant voor de Energie Efficiëntie Richtlijn, energie en mobiliteit er twee zijn. Het hoofdstuk energie omvat 19 normen en het hoofdstuk mobiliteit 7 normen.

In 2017 heeft Stichting KMKV *speciaal* ten behoeve van EED-plichtige ondernemingen een EED Plus module ontwikkeld. De Plus module is *gebaseerd* op de criteria van een EED-audit. Tegen een meerprijs kan op de Plus module geaudit worden. De Plus module is per 1 januari 2018 door hotels en bungalowparken toe te passen.

In Nederland zijn er ruim 300 certificaathouders Green Key Hotel (niet noodzakelijk met Plus-module).

Eens per 3 jaar worden de normen van Green Key herzien. De Stichting KMKV herziert de normen in overleg met de Green Key certificaathouders. Nadat de normen herzien zijn, krijgen de deelnemers één jaar de tijd om aan de nieuwe normen te voldoen. De Green Key certificaathouders worden elke 2 jaar geaudit, vanuit de EED is een 4 jaarlijkse audit verplicht. De einddatum voor de volgende ronde EED energie audits is waarschijnlijk 5 december 2019.

§ 3 - Samenhang met de EED-audit

Onderstaande beschrijving gaat in op details van Green Key Hotel en Bungalowparken in relatie tot de auditplicht voor grote ondernemingen volgens artikel 8 van het EED. RVO heeft deze analyse gedaan in overleg met een adviesgroep van betrokkenen vanuit het bevoegd gezag Wet milieubeheer en in overleg met de keurmerkbeheerder.

Per EED auditcriterium:

1. ■ **Omvat het keurmerk een energieaudit?**

- Green Key Brons, inclusief de Plus module
- Green Key Zilver, inclusief de Plus module
- Green Key Goud, inclusief de Plus module

Houders van het keurmerk Green Key moeten voldoen aan wet- en regelgeving dus als een energieonderzoek nodig is vanuit het activiteitenbesluit dan wel vanuit de EED-verplichting dan is dat aanwezig.

Het samenstellen van een overzicht van het energieverbruik van drie voorgaande jaren maakt deel uit van de activiteiten binnen het keurmerk.

Binnen het keurmerk wordt voor een audit verwezen naar de gevalideerde EML toetsing zoals in overleg tussen Stichting KMKV en het Kernteam vastgesteld. De keurmeesters controleren tijdens de audits de implementatie van maatregelen locatiespecifiek. Erkende Maatregelen waaraan een hotel of bungalowpark nog niet voldoet moeten op een actielijst worden geplaatst. Het gaat hierbij om Erkende Maatregelen nr. 12, Hotels en Restaurants resp. Erkende Maatregelen nr. 11, Sport en Recreatie.

Het uitvoeren van een uitgebreid energieonderzoek is tevens een van de maatregelen die een hotel of bungalowpark kan nemen ook als deze daartoe wettelijk *niet* verplicht is. Het is een optionele maatregel met nummer 7.15 uit de handleiding Green Key.

2. ■ **Controle keurmerk door onafhankelijke partij?**

Om de 2 jaar worden certificaathouders gekeurd door een keurmeester. Dat is een onafhankelijke auditor van de stichting Groen Belicht die in opdracht van Green Key werkt. Voorafgaand aan een keuring moeten deelnemers een doe-het-zelf keuring invullen en bewijsmateriaal voor de uiteindelijke keuring verzamelen.

Een EED-audit dient uitgevoerd te worden door een onafhankelijke partij door gekwalificeerde of geaccrediteerde deskundigen *of* te worden gecontroleerd door onafhankelijke instanties op grond van nationale wetgeving. Accreditering van een energie-auditor is voor het uitvoeren van een EED-audit niet verplicht. Aan het verkrijgen van een certificaat van een keurmerk dat invulling geeft aan de EED-auditplicht, worden in principe dezelfde eisen gesteld als aan de EED-audit. Derhalve is accreditatie van de auditors weliswaar wenselijk, maar niet noodzakelijk. Aan de voorwaarde van onafhankelijkheid en deskundigheid moet echter voldaan zijn.

Voor Green Key wordt aan de voorwaarden van deskundigheid en onafhankelijkheid voldaan. De voorwaarde deskundigheid wordt gewaarborgd doordat de keurmeesters een langjarige ervaring met Green Key hebben en ook nauw betrokken zijn met de verdere inhoudelijke ontwikkeling van de normen. Er is regelmatig overleg tussen de keurmeesters onderling om kennis van ontwikkelingen in de markt en in techniek uit te wisselen. De keurmeesters werken regelmatig samen om te garanderen dat er uniformiteit in de keuringen is. De onafhankelijkheid wordt gerealiseerd door de contractuele afspraak met de auditoren dat een keurmeester geen bedrijven mag auditen waarvoor hij/zij als adviseur werkt.

De richtlijn EED biedt ook de mogelijkheid van kwaliteitscontrole achteraf (artikel 8, onder 1 sub b.) In Nederland gebeurt dat door het bevoegd gezag. Zoals ook bij de andere keurmerken die invulling geven aan de EED-auditplicht, kan het bevoegd gezag bij wijze van steekproef (dus niet structureel) nadere informatie of onderbouwing bij het bedrijf opvragen.

3. Omvat audit productieprocessen?

Green Key is gericht op de toeristische en recreatieve sector. In die sector is er in principe geen sprake van productieprocessen zoals bedoeld in de EED richtlijn. Dit aspect is niet relevant.

4. Omvat de energieaudit utilities?

Zie ook punt 1: omvat het keurmerk een energieaudit? Het aspect utilities maakt deel uit van de energieaudit.

Het keurmerk besteedt aandacht aan energiebesparende maatregelen voor utilities. B.v. het toepassen van technische systemen die een optimale levering van warmte of koude mogelijk maken (nr. 7.3 Green Key Handleiding).

Wanneer maatregelen voor utilities op de Erkende Maatregellijst staan, zijn Green Key hotels en Green Key bungalowparken verplicht deze maatregelen in hun maatregellijst op te nemen. Andere maatregelen voor utilities zijn optioneel.

5. Omvat de energieaudit gebouwen?

Zie ook punt 1: omvat het keurmerk een energieaudit? Het aspect gebouwen maakt deel uit van de energieaudit.

Het keurmerk besteedt aandacht aan energiebesparende maatregelen voor gebouwen. B.v. het tegengaan van warmteverlies (nummer 7.4 van de Green Key Hotel Handleiding).

Wanneer maatregelen voor gebouwen op de Erkende Maatregellijst staan, zijn Green Key hotels en Green Key bungalowparken verplicht deze maatregelen in hun maatregellijst op te nemen. Andere maatregelen voor gebouwen zijn optioneel.

6. Omvat audit transport?

Zie ook punt 1: omvat het keurmerk een energieaudit? Het aspect transport maakt deel uit van de energieaudit.

Het keurmerk besteedt aandacht aan energiebesparende maatregelen voor mobiliteit (hoofdstuk 9 uit de Handleiding Green Key Hotel). B.v. het hotel communiceert op de website over de bereikbaarheid van het hotel met het openbaar vervoer.

Wanneer maatregelen voor vervoer op de Erkende Maatregellijst staan, zijn Green Key hotels en Green Key bungalowparken verplicht deze maatregelen in hun maatregellijst op te nemen. Andere maatregelen voor vervoer zijn optioneel.

7. Is er opgave van:

- a. actuele energieverbruiken?
- b. gemeten verbruiken?

- c. traceerbare verbruiken?
- d. herleidbare verbruiken?

Ja. Toelichting: de deelnemer voert zijn verbruiken in via Mijn Green Key, een inlogpagina op de website. De gemeten verbruiken omvatten minimaal de laatste drie jaar. De ingevoerde gegevens en de daaruit berekende kentallen worden door de auditor geanalyseerd en vervolgens besproken met de Green Key deelnemer. De verbruiken zijn traceerbaar via facturen en opnamelijsten van meters.

Voor wat betreft mobiliteit, daaronder ook de kilometers woon-werk verkeer. De CO₂-emissie wordt bepaald en tevens worden er kengetallen (b.v. kWh per overnachting) berekend en via een interne benchmark anoniem met de andere Green Key deelnemers uit de doelgroep vergeleken.

8. Omvat audit belastingprofielen?

Een belastingprofiel geeft inzicht in de variatie van het energieverbruik in de tijd. Een dergelijke analyse maakt geen deel uit van het keurmerk Green Key. Het bestuderen van belastingprofielen heeft vooral daar zin waar er op gestuurd kan worden en daar waar via een belastingprofiel onnodig energieverbruik kan worden gesignaleerd. Bij hotels en bungalowparken worden variaties in het energieverbruik voornamelijk veroorzaakt door het dag-nacht ritme, de seizoensinvloeden en de bezettingsgraad. Deze invloeden geven in principe voorspelbare effecten en worden in het pallet van Erkende Maatregelen meegenomen, inclusief gedragsmaatregelen die er op gericht zijn te voorkomen dat onnodig energie wordt verbruikt (bijvoorbeeld het voorkomen van het gebruik van airconditioning bij koel weer). Nader onderzoek daarnaar is voor individuele hotels of bungalowparken van weinig of geen toegevoegde waarde omdat maatregelen die daaruit kunnen voortkomen reeds in de Erkende Maatregellijsten zijn opgenomen. Het gaat hier bijvoorbeeld om maatregelen met timers, dag- en nachtschakelaars en bewegingssensoren.

9. Bevat audit alle energiedragers?

De energieverbruiken dekken het totaal: elektriciteit, aardgas, propaan, butaan, stadsverwarming, waterverbruik en eigen opwekking. Als een hotel of bungalowpark moet voldoen aan de EED-auditplicht of aan het activiteitenbesluit, worden alle energiedragers, inclusief die van vervoer, in kaart gebracht.

10. Bevat audit verbruiksprofielen?

- a. voor processen?
- b. voor gebouwen?
- c. voor utilities?
- d. voor transport?

Een verbruiksprofiel is de onderverdeling van het energieverbruik naar de diverse energieverbruikende toepassingen. Het vaststellen van verbruiksprofielen wordt voor het verkrijgen van het keurmerk Green Key met EED Plus module gevraagd, behalve voor het onderdeel processen (zie criterium 3).

11. Is levenscyclusmethode rentabiliteit gebruikt?

Nee. Rentabiliteitsberekeningen bij hotels en bungalowparken worden gemaakt op basis van de eenvoudige terugverdientijd. Omdat de meeste maatregelen die hotels en bungalowparken kunnen

nemen op de Erkende Maatregellijst staan, geldt daarvoor impliciet dat die maatregelen rendabel zijn. Het toepassen van de levenscyclusmethode heeft voor de bepaling van de rentabiliteit van de meeste niet-EML maatregelen onvoldoende toegevoegde waarde ten opzichte van de methode van eenvoudige terugverdientijd.

12. ■ Omvat audit overzicht besparingsmaatregelen?

De lijst toetsing aan Wet en Regelgeving geeft een goed overzicht of voldaan wordt aan de erkende maatregelenlijst. De aanvullende EED-audit (de Plus module van Green Key) geeft een volledig overzicht van alle energiebesparings-maatregelen. Verplicht te nemen maatregelen en maatregelen waarvoor de deelnemer vrijwillig kiest komen op de verplicht uit te voeren actielijst. De keurmeesters controleren tijdens de audits de implementatie van de op de actielijst opgenomen maatregelen op locatiespecifiek. Het keurmerk leidt via het rapport van de energie audit en de actielijst tot een overzicht van besparingsmaatregelen.

13. ■ Omvat audit een plan voor de uitvoering van maatregelen?

Ja. Een hotel of bungalowpark stelt een actielijst op met maatregelen die uitgevoerd gaan worden.

Het formuleren van een plan voor de uitvoering van maatregelen is géén vereiste voor de verplichte audit volgens de Energie Efficiëntie Richtlijn, maar een dergelijk plan maakt het overleg met het bevoegd gezag over verplichtingen vanuit de wet Milieubeheer (het Activiteitenbesluit) wel veel gemakkelijker.

14. ■ Vindt borging van de resultaten van het keurmerk plaats?

Dit aspect betreft de borging van behaalde resultaten energiebesparing, niet de borging van het keurmerk zelf.

Green Key plus start met een energieonderzoek conform de criteria van de EED. De maatregelen die daaruit voortkomen worden opgenomen in een actielijst. Vanuit Green Key is het verplicht de maatregelen op de actielijst te implementeren. Daarmee gaat Green Key verder dan de verplichtingen vanuit de EED en haakt in op de verplichtingen vanuit het Activiteitenbesluit art. 2.15, inclusief de Erkende Maatregelen. De borging van de implementatie vindt plaats door bij een keuring (elke 2 jaar) de voortgang ervan te beoordelen. Mocht een eenmaal geïmplementeerde maatregel buiten werking zijn geraakt, dat wordt dat tijdens de keuring gecorrigeerd door de maatregel opnieuw op de actielijst te plaatsen.

§ 4 – Oordeel en advies.

Het oordeel heeft betrekking op de tweede ronde van de EED energieaudit. De overgangssituatie voor Keurmerken is hiermee verleden tijd. Het keurmerk Green Key zonder Plus module (zie betreffende EED-factsheet) geldt als invulling van de auditplicht (met aanvullingen) tot 5 december 2019.

Het oordeel hangt af van het aantal oranje en rode vakjes en het belang van die criteria.

Eén of meerdere rode vakjes betekent: niet acceptabel. De rest is maatwerk.

Een Adviesgroep Keurmerken EED bestaande uit Bevoegde Gezagen, een Schemabeheerder en RVO hebben deze factsheet becommentarieerd en het Keurmerk beoordeeld.

De eindverantwoordelijkheid voor het eindoordeel van elk keurmerk ligt bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Oordeel:

Green Key Hotel met Plus module niveau brons: acceptabel als invulling van de EED-auditplicht.
Green Key Hotel met Plus module niveau zilver: acceptabel als invulling van de EED-auditplicht.
Green Key Hotel met Plus module niveau goud: acceptabel als invulling van de EED-auditplicht.

Advies:

Het advies aan het Bevoegd Gezag is Green Key Hotel met EED Plus module te accepteren als invulling van de EED-auditplicht.

Toelichting: het keurmerk heeft ten opzichte van de vorige versie het eerder gegeven advies om aan de EED-auditcriteria te voldoen opgevolgd. Green Key heeft dat gedaan door de EED Plus module te ontwikkelen. De module is gebaseerd op de criteria van een EED-energie audit. Auditplichtige hotels en bungalowparken voldoen door het toepassen van de Green Key Plus-module aan de EED-auditplicht.

§ 5 - Referenties

Contact:

St. KMKV, Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid & Kwaliteit
Erik van Dijk, directeur / national operator Green Key Nederland.
erik@kmkv.nl
06 12 81 06 41

<http://www.greenkey.nl/>

Green Key “Handboek”:

Zie Hoofdstuk 4: Water.

Zie Hoofdstuk 7: Energie.

http://www.greenkey.nl/1/library/download/271492?format=save_to_disk

Green Key “Algemene bijlage”, <http://www.greenkey.nl/1/library/download/106681>.

Zie Hoofdstuk 4: Water.

Zie Hoofdstuk 7: Energie.

Overzicht van gecertificeerde locaties (lijst- en kaartweergave):

<http://www.greenkey.nl/accommodaties>.

Overzicht van handleidingen met criteria per sector:

<http://www.greenkey.nl/criteria>.

De consumentengids heeft in 2013 Green Key aangewezen als beste duurzaamheidskeurmerk voor de sector (<http://www.recron.nl/k/news/view/51997/369/consumentenbond-positief-over-green-key.html>).

Erkende Maatregelen Hotels en Restaurants, onderdeel van bijlage 10 bij het Activiteitenbesluit :

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/duurzaamheid-energie/energiebesparing/kennisbank/#&ajax=true&Activiteit=17235&Activiteit=17236&Activiteit=17244&Activiteit=17243&Activiteit=17241&Activiteit=17237&Activiteit=17238&Activiteit=17242&Bedrijfstak=17226>

Erkende Maatregelen Sport en Recreatie, onderdeel van bijlage 10 bij het Activiteitenbesluit:

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/duurzaamheid-energie/energiebesparing/kennisbank/#&ajax=true&Activiteit=17344&Activiteit=17234&Activiteit=17339&Activiteit=17332&Activiteit=17343&Activiteit=17342&Activiteit=17338&Activiteit=17336&Activiteit=17335&Activiteit=17333&Activiteit=17334&Activiteit=17337&Activiteit=17341&Activiteit=17340&Bedrijfstak=17225>

De wettekst over Erkende Maatregelen

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0022830/2018-01-01#Bijlage10>

